12.12.1981

9.56

Dos anys després de la Revolució

UNA REFLEXIO SOBRE NICARAGUA

Jordi Solé Tura

Un dia del passat mes d'agost, en un poblet del centre de Nicaragua vaig assistir al següent espectacle: una noia, que no tindria més de catorze anys, vestida amb l'uniforme de les forces armades sandinistes i amb un fusell-metrallador a les mans, vigilava un grup d'homes que escombraven els carrers. "Està vigilant un grup de presos comuns"-- em va dir el guia. Era un fet corrent, segons vaig entendre.

Un fet corrent perquè, com em comentava un alt dirigent sandinista, l'última fase de la revolució contra Somoza va ser protagonitzada pels estudiants de batxillerat i els treballadors joves.

La revolució sandinista ha estat i és, efectivament, una revolució de joves. Avui mateix, el grup dirigent del Front Sandinista d'Alliberament Nacional (F.S.L.N.) està format per nou comandants, dels quals només un, Tomas Borge, té cinquanta anys fets. La mitjana d'edat dels altres no passa dels trenta.

A l'exèrcit, la policia i i les institucions polítiques principals predominen també els joves.

Això pot semblar anecdòtic, però no és. Més aviat constitueix un dels trets principals de la revolució sandinista, una revolució que de moment no s'assembla a cap d'altra i que intenta de mantenir la seva difícil originalitat.

***

Dos anys després del triomf contra Somoza, la revolució sandinista s'enfronta amb una situació difícil. En el curs del mes de setembre ha estat declarat l'estat d'emergència econòmica i ha estat implantat un rigorós control dels canvis. Des de l'elecció de Ronald Reagan com a president dels EEUU la pressió nord-americana ha augmentat fins a un extrem difícil de suportar. Sota aquesta pressió, Nicaragua es troba cada dia més afllada de la majoria dels països d'Amèrica Llatina i és hostilitzada continuament per les tropes d'Hondures.

L'objectiu dels Esta ts Units és l'ofegament econòmic i l'afllament polític de la revolució sandinista. La pressió nord-americana vol col.locar Nicaragua de ple en la lògica dels grans blocs, per tal de facilitar una possible intervenció o, si més no, l'encerclament total. Els dirigents sandinistes són plenament conscients d'aquest procés i el seu esforç principal és intentar mantenir l'impuls creador de la revolució sense deixar-se ficar en la lògica dels blocs ni acceptar cap aliniament ni cap dependència internacional.

No és ni serà fàcil aconseguir-ho. La situació actual de Nicaragua es pot resumir de la següent manera, en els trets més essencials:

El F.S.L.N. controla avui plenament el poder militar i té una àmplia hegemonia en el poder polític. Les tres tendències que formaven el F.S.L.N. -- la "proletària", la "tercerista" i la de la "guerra popular prolongada" -- semblen avui sòlidament unides en un mateix projecte i per aquest costat no són de preveure -- si més no a curt termini -- tensions suplementàries.

Aquest projecte consisteix en fer compatibles l'hegemonia política i militar del F.S.L.N. com a nucli dirigent de la revolució amb el pluralisme polític i l'economia mixta.

El predomini del F.S.L.N. no anul.la l'existència de molts partits polítics, de dreta, de centre i d'esquerra, d'implantació desigual però tots ells exponents d'opcions polítiques molt diferents.

La llibertat d'expressió és molt gran, malgrat les periòdiques topades amb alguns òrgans de prensa. El gran diari de la dreta, "La Prensa", -- el qual va tenir un paper força important en la darrera fase de la lluita contra Somoza -- és avui el centre d'aglutinament de totes les forces contràries al sandinisme. El seu plantejament és molt senzill i clar: consisteix en proclamar que no hi ha hagut a Nicaragua cap revolució, sinó que una dictadura -- la de Somoza -- ha estat substituïda per una altra -- la del F.S.L.N. -- a les ordres de L'Havana i de Moscou.

A la ràdio la diversitat encara és més notable i fins i tot sorpren la violència verbal d'algunes de les emissores de la dreta, basades en un antisandinisme i un anticomunisme elemental i directes, vestits en alguns casos de pietisme religiós igualment elemental i directe.

A l'economia, el sector privat és àmpliament predominant. El sector nacionalitzat no passa del 20% i al camp tot just ara s'ha endegat una reforma agrària en profunditat que no serà gens fàcil d'aplicar, per la manca general de recursos financers

Però, cal entendre que aquesta economia mixta es la d'un país en gran part destruït per la llarga dictadura de la familia Somoza, el terratrèmol de Managua i la guerra d'alliberament després. Avui encara la capital, Managua, és una ciutat mig enderrocada; Leon mostra plenament oberts els signes els bombardejaments somozistes. El mateix passa en altres ciutats, com Masaya, Estelí, Matagalpa, etc.

La tasca principal dels dirigents de Nicaragua és, doncs, reconstruir el pais i, alhora, impulsar reformes estructurals en profunditat -- en primer lloc la reforma agrària -- sense superar el ma-

de l'economia mixta i del pluralisme politic.

La burgesia -- que controla encara els sectors fonamentals de l'economia -- no té una posició homogènia. Alguns sectors col.laboren amb el F.S.L.N. , però la meva impressió és que la tendència que predomina cada dia més és la de l'enfrontament. Són molt nombrosos els casos de sabotatge pur i simple, d'empresaris que tanquen l'empresa després d'haver exportat als EEUU fins i tot els diners rebuts de l'Estat en el marc de l'economia mixta.

En el terreny polític, els partits de la dreta -- les restes dels vells partits liberal i conservador i la democràcia cristiana -- no sols fan d'oposició sinó que intenten cada vegada més trencar les regles del joc i convertir-se en una oposició fora del sistema. Després d'haver-se retirat de la Junta de Govern de Reconstrucció Nacional, també s'han retirat del Consell d'Estat -- la institució que fa el paper del parlament i en el qual són representades totes les forces polítiques i socials significatives --.

La meva impressió és que aquests sectors de la dreta han fet l'opció de convertir-se en els intermediaris dels Estats Units. Avui per avui complementen la pressió exterior d'aquests amb la pròpia pressió interior tant en el terreny econòmic com en el polític i ideològic. Pensen que, d'aquesta manera, el F.S.L.N. es veurà aculat a una situació insostenible i que o bé haurà de decidir-se per una "via cubana", o bé haurà de pactar amb els EEUU en les condicions que aquests fixin. En el primer cas, hi pot haver una intervenció directa dels nord-americans -- sobretot si s'agreuja encara més la tensió internacional -- i ells poden ser el recanvi polític. En el segon cas -- de negociació a la defensiva -- ells poden recuperar el poder que ara no tenen com una part de l'acord que els EEUU imposaran al F.S.L.N.

Es, evidentment, un joc perillós que pot dur la situació interna de Nicaragua a una tensió extrema. Crec, però, que el F.S.L.N. és perfectament conscient de totes aquestes dades de la qüestió i que s'hi enfronta amb decisió i am serenitat alhora.

La gran força del F.S.L.N. no és solament l'exèrcit. És també, i principalment, la seva gran vinculació amb el poble. La campanya d'alfabotització ha estat un èxit enorme i, malgrat les dificultats econòmiques, són constants les millores -- a vegades petites, però significatives -- en les condicions de vida de la gent, especialment a les zones rurals. Les organitzacions de masses -- especialment els Comitès de Defensa Sandinistes -- són molt fortes i em sembla un fet significatiu que la concentració del II Aniversari de la Revolució reunís més de 600.000 persones a Managua, sobre una població total de Nicaragua d'uns dos milions i mig.

Es cert, però, que la situació econòmica no dóna moltes

possibilitats de millors immediata i radical i que la manca de recursos exteriors fa molt vulnerable una economía basada en l'exportació de matàries tan fluctuants com el cafè, el sucre i el tabac.

Es aquesta mateixa feblesa econòmica la que posat continuament en qüestió la viabilitat del sistema d'economia mixta i la que dóna als empresaris una gran capacitat de pressió. En definitiva la situació econòmica exigeix solucions ràpides i eficaces i tant la rapidesa com l'eficàcia depenen avui d'un sector privat que és ampliament predominant i que es vol fer pagar amb més poder polític del que té.

Davant aquesta pressió política i econòmica dels empresaris el F.S.L.N. es pot sentir temptat d'abandonar l'economia mixta i emprendre mesures radicals de nacionalització, és a dir, d'avançar per la"via cubana". Els dirigents sandinistes saben els perills que això comporta i, com deia al principi, es neguen a ficar-se en aquest camí.

Cal dir, però, que si la pressió actual augmenta, -- i augmentarà si continua agreujant-se la tensió internacional i l'enfrontament dels blocs -- i si Nicaragua no troba solidaritats actives no sols entre els països que també lluiten per l'alliberament nacional sinó també entre les forces progressistes d'Europa i Amèrica, l'opció que el F.S.L.N. no vol fer avui pot arribar a ser inevitable.

L'experiència original i creadora d'una revolució profundament popular i antiimperialista que en ple continent americà avança i es consolida mantenint el pluralisme polític i ideològic i l'economia mixta és una experiència preciosa i decisiva, no sols per a Nicaragua sinó també per altres revolucions en marxa, en primeríssim lloc la d'El Salvador. En bona part, de nosaltres depen que aquestes revolucions vagin endavant.

Treball
12 oct. 81